

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֶׁת מִצְוָה

שבת הגדול

ח' ניסן תשפ"ב

הפטרה: וערבה לה'.

ברכת האילנות | פרשת הנשיאים

לא אומרים צדקתך ותחנון

יציאת השבת ר"ת 20:23

גיליון 663

יציאת השבת:

19:45

ירושלים: 19:41

מניסת השבת:

18:35

ירושלים: 18:28

נִצֵּר לְשׁוֹנֵךְ מִרֵּעַ

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפסוק הפותח את פרשתנו: "זאת תהיה תורת המצוה", ודרשו רבותנו: אל תקרי מצורע אלא המוציא שם רע. לפי דרשה זו למדנו, כי המציאות של החולי הגשמי המופיע על רכשו או גופו של האדם, נובע מחטאיו הרוחניים בכלל, ומחטאי הדיבור בפרט. כח הדיבור משפיע לטוב ולרע.

וכך כתב רבנו בחיי בהקדמתו לפרשת מצורע: "מפרי פי איש תשבע בטנו תבואת שפתיו ישבע" (משלי יח), שלמה המלך ע"ה הודיענו בכתוב הזה גודל כח הלשון הן לטוב הן לרע, כי אם הוא משתמש בלשונו בדברי תורה ויוכיח ויזכה את הרבים הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, ואם בדברי רכילות ולשון הרע הנה ענישו מעותד ומזומן ותשבע בטנו ממנו, ויהיה תחילת הכתוב מפרי פי איש תשבע בטנו על עונש לשון הרע, וסופו כשאומר 'תבואת שפתיו ישבע' על שכר לשון הצדיק המצדיק והמזכה את הרבים בלשונו, והכתוב שאחריו נקשר עמו ובאור אליו, והוא שאמר (שם) 'מות וחיים ביד לשון ואוהביה יאכל פריה'... והתורה תודיע אותנו בעונש לשון הרע כי מי שאינו נזהר ממנו הוא נענש ולוקה בצרעת, ומוזה נקרא בשם מצורע אשר באורו מוציא שם רע, כי שם העונש מבאר החטא שנענש עליו, ויצריכנו הכתוב קרבן לכפר על חטא הלשון".

ומכאן החובה המוטלת עלינו להשתמש בפינו בדרך החיובית ולזכות את עצמנו ואת הסובבים אותנו. השנה קריאת פרשת מצורע, כפרשה בפני עצמה, היא בסמך ונראה לחג הפסח, נראה כי יש בזה מסר כלפי כל אחד מאיתנו, שדוקא בימים הלחוצים שלפני הפסח ובחג עלינו להזהר בלשונו כלפי הסובבים אותנו, הורים, בני זוג וילדים. אין ספק שדיבורו של האדם משפיע ולפיכך חשוב לחשוב קודם שנוציא את הדיבור מפינו, "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

דיני הכשרת המטבח לפסח

כלים: כלי חרס וכן כלי פורצלן (פרפורי), אם נשתמשו בהם בחמים לכתחילה אין להם הכשר. כלי זכוכית: לדעת השו"ע אינם בולעים כלל ודי להם בשטיפה והדחה ויש נוהגים להחמיר ולהגעילם. ולדעת הרמ"א דינם ככלי חרס שאין להם הכשר. והוא הדין לכלי פירקס ודורלקס. כלי אמאיל (וינגו) אפשר בהגעלה וטוב להחמיר להגעילו ג' פעמים.

הכשרת תנור אפייה לפסח: מנקים את התנור היטב. ואם יש חשש שנפלו פירורי חמץ לתוך דלת התנור (בעיקר בדגמים הישנים), ישטפוה עם הרבה סבון, כדי שהפירורים שישם ייפגמו ולא יהיו ראויים למאכל כלב. לאחר מכן יש להפעיל את התנור על החום הגבוה ביותר למשך חצי שעה.

את התבניות קשה להכשיר, מפני שבלעו באש בליעה קשה וצריכות ליבון חמור, וכיוון שבלבון חמור צורתם תתכער - אין להכשירן. ולכן צריך לקנות תבניות מיוחדות לפסח, ואת תבניות החמץ יש לנקות ולשמור כשאר כלי החמץ. אם לא ניתן להשיג תבניות מתאימות לפסח, אפשר להשתמש בתבניות חד-פעמיות.

דרך ההכשר: יקחו את הרשת של התנור, יניחו אותה בתוך התנור, ויפעילו אותו למשך חצי שעה על החום הגבוה ביותר, וכך הרשת תעבור ליבון קל, שמועיל לדעת מקצת הפוסקים. אבל כדי שלא להיכנס לספק יניחו על הרשת נייר כסף, כדי שתחצוץ בין הרשת לתבנית החד-פעמית של פסח, וכך גם אם יגלוש דבר מאכל מהתבנית לא ייווצר חיבור בין התבנית של פסח לרשת.

הכשרת הגז: בכל השנה אנחנו רגילים להשתמש באותה החצובה לסירים בשירים וחלביים, מפני שגם אם גלש מעט מן התבשיל הבשרי או החלבי על החצובה, האש ששולטת שם תשרוף ותפגום את מה שנשפך. ומכל מקום לקראת פסח, משום חומרת איסור חמץ, נוהגים ללבוש את החצובה בליבון קל (רמ"א תנא, ד, מ"ב לד). ויש נוהגים להגעילה. ורצוי לצפות בנייר כסף עבה את הברזלים שעליהם הסירים עומדים, כדי לחצוץ בין החצובה שהעמידו עליה תבשילי חמץ לבין סירי הפסח. אמנם מי שלא ליבן את החצובה ובישל עליה בפסח - המאכלים כשרים.

את שאר הברזלים שאינם נוגעים בסירים, וכן את משטח האמאיל שמתחת לחצובה ואת ראשי הגז, צריך לנקות היטב מכל שאריות האוכל. אבל כיוון שכל החלקים הללו אינם באים במגע עם הסירים - אין צריך ללבושם או לעטפם בנייר כסף. ונוהגים להבעיר למשך כחצי שעה את כל הלהבות. הכלל בהכשרה: כבולעו כך פולטו.

רצוי להחזיק סט כלי אוכל המיוחדים לחג הפסח, כלים חדשים יש להטביל.

תנאים מקדימים להכשרה:

ניקיון היטב שלא יהיה חמץ בעין.
המתנה 24 שעות קודם ההכשרה.
פירוק ידיות וחלקים מתפרקים.
כלים עם חריצים לשאול שאלת חכם.

קודם הפסח:

יש לנסות ולסיים את החמץ גמור.
נעילת החמץ שנותר ומכירתו, וכן נעילת כלי חמץ.
זה הזמן לחידוש מלאי כלי המטבח.

שיש וכיור: מנקים אותם היטב, ולאחר מכן המקלים מסתפקים בעירוי מים רותחים על כל השיש והכיורים. אפשר לשם כך להשתמש גם במכשיר הקיטורית, שחום האדים היוצאים ממנו מאה מעלות. המחמירים, בנוסף לכך מצפים את השיש בשעוונית או בנייר כסף עבה, וכן בכיור מניחים כיור פלסטיק. ובשיש שנוהרים שלא להניח עליו ישירות סירים רותחים מפני החשש שיתקלקל, גם המחמירים יכולים להסתפק בעירוי מים רותחים בלא כיסוי שעוונית או נייר כסף.

פלטה של שבת: פלטה חשמלית מנקים היטב, מחממים על החום הגבוה למשך שעתיים, ומצפים בנייר כסף. פלטת נחושת שמניחים על הגז אפשר להכשיר באחד משני אופנים: א. לנקותה וללבנה ליבון קל. ב. לנקותה, לחממה כמו בשבת למשך שעתיים, ובנוסף לכך לצפותה בנייר כסף.

מיקרוגל: יש מחמירים שלא להשתמש בו בפסח כלל, ויש הנוהגים להכשירו בארבעה שלבים: א. מנקים אותו היטב משאריות אוכל שאולי נותרו בו מחמת גלישת מאכלים או מזיעת המאכלים שיצאה עם האדים. ב. כיוון שיש לחשוש שאולי גלש איזה מאכל חמץ על הצלחת המסתובבת, יש להניח דבר שיחצוץ בין הצלחת למאכלים שמחממים בפסח. ויותר טוב להחליף צלחת לפסח. ג. להמתין עשרים וארבע שעות כדי שהטעם הבלוע בו יפגם. ד. כיוון שבליעת החמץ שבו נעשית על ידי האדים העולים מהמאכלים המתחממים במיקרו גל, לפיכך הכשרתו על ידי הנחת צלוחית מים וחימומה למשך זמן ארוך מעט מהמקובל.

מדיח כלים: מנקים היטב את המסננת, שפעמים רבות נתקעים בה שיירי מאכל. מפעילים את המדיח על החום הגבוה ביותר, וכולעו כך פולטו. ולגבי המגשים, לכתחילה רצוי להחליפם, או להגעילם במים רותחים או בעירוי של מים רותחים. וכשקשה להגעילם או להחליפם, אפשר להגעילם בהדחה בתוך המדיח בתוכנית הארוכה והחמה ביותר. ובכל מקרה צריך להמתין עשרים וארבע שעות אחר ההדחה האחרונה של כלי החמץ.

ויש מחמירים ומחשיבים את המדיח ככלי ראשון, שכדי להכשירו צריך להכניס לתוכו ברזל מלובן כדי שירתיח את המים. וכיוון שקשה מאוד לבצע זאת במדיח ביתי, אין דרך להכשירו לדעת המחמירים. והמקלים יש להם על מה לסמוך.

שולחן האוכל: השולחנות שלנו עלולים להתקלקל בעירוי של מים רותחים, וקל וחומר עם ברזל מלובן. לכן העיקר לנקותם היטב, ואח"כ להדביק עליהם ניילון או נייר לכל משך הפסח, כדי ליצור חציצה קבועה בין השולחן לכלים ולמאכלים של פסח. על הנייר או הניילון יפרשו את המפה, וטוב להקפיד שלא להניח סירים רותחים ישירות על השולחן, אלא על צלחת הפוכה וכדומה.

מקרר וארונות מטבח: כיוון ששימושם בצונן, החשש היחיד הוא שמא נשארו בהם פירורי חמץ, ולכן הכשרתם בניקוי. ובמקומות שקשה לנקות, כדוגמת החריצים שבצד הגומיות שבדופן המקרר, ויש חשש שאולי נתקעו שם פירורי חמץ - ינקו עם הרבה מים סבון או חומר אחר שיפגום את הפירורים מהיות ראויים למאכל כלב, ואין חובה לפתוח את הגומיות כדי להוציא את הפירורים הטמונים שם. כשהיו מדפי הארונות מעץ טבעי, פעמים רבות שהיו בהם סדקים והיה קשה לנקותם באופן מוחלט מחמץ שנדבק בהם, ולכן הורו האחרונים לצפות את המדפים בנייר או מפה (מ"ב תנא, קטו). אבל במדפים חלקים כשלנו, אין חשש שנשאיר עליהם חמץ, ולכן אחר ניקיון טוב אין חובה לפרוש עליהם נייר או מפה. ואע"פ כן רבים נוהגים לצפות את המדפים בנייר.

הלכות חודש ניסן

א. "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". רובו של החודש ימים טובים: בראש חודש ניסן הוקם המשכן וי"ב יום הקריבו הנשיאים את קרבנם, בו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל. ולכן יש בו הלכות מיוחדות.

ב. כשאומר אדם על חודש ניסן שהוא ה"חודש הראשון" הוא מקיים מצוות עשה דאורייתא של "החדש הזה לכם ראש חדשים וכו'" וכל זאת כדי לזכור את החודש שבו יצאנו ממצרים. כאן גם החשיבות להזכיר את התאריך העברי.

ג. "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום". על כן חובה על כל איש ישראל לשנון לעצמו היטב במשך ימים אלו יום יום את ההלכות הקשורות לחג הפסח. ולהתחיל גם בניקוי הבית ובקניית מוצרים לפסח.

ד. גם אם אדם למד את ההלכות האלו בשנים עברו, ישוב ללמודם בכל שנה מפני שהשכחה מצויה. ועוד טעם יש בזה, שכל הלומד הלכה - בורא מלאך השומרו שלא ישל בה. החיוב ללמוד הלכות קודם החג הוא גם על יחיד וגם על ציבור, אלא שהציבור לא צריך לבטל סדר לימוד קבוע עבור זה, ודי בכך שיקצרו מעט מסדר לימודם הרגיל, וילמדו בו הלכות פסח.

ה. אין אומרים תחנון ונפילת אפים בכל חודש ניסן. שרובו ימים טובים בגלל הקרבת הנשיאים, וימי הפסח. אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה. וכן הדין בכל שבתות השנה, אם אין אומרים תחנון באותו יום אילו היה חול, אין אומרים "צדקתך" באותה שבת. אין אומרים "למנצח יענך" ו"תפילה לדוד" כל החודש. והאשכנזים אומרים "למנצח יענך" כל החודש חוץ ערב פסח שלא אומרים.

ו. בראש - חודש ניסן הוקם המשכן, והנשיאים הקריבו את קרבנם בחנוכת המשכן, כל נשיא הקריב יום אחד, ולכן נוהגים לקרות בפרשת הנשיאים מיום ראש - חודש ניסן.

ז. קמחא דפסחא - מנהג קדום ועתיק יומין אשר נהגו בו ראשונים לקחת חטים ולחלקן לעניים כדי לסייע בידם בהוצאות החג המרובות. וכיום נוהגים לתת מעות לאגודות המתעסקות בחלוקת מוצרי מזון לנזקקים. יש להדגיש, כי יש פוסקים אשר נתנו למנהג זה תוקף של הלכה, ובזוהר הקדוש האריך בעונשו של הסועד בחג ואין דעתו על העניים. ודבר זה הוא חיוב על כל אדם, ואינו חומרא או חסידות בלבד.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפוס: אברהם צימרון, שרה בת שמחה, ציפורה ויהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עורכן עשה. תקוה בת עזיה, אלגרה בת גאן, אסתר בת זרבה, מול בת ענלה, אברהם בן רחל, דרומים בן סולמנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת וזרה, עדן בת רחל, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מייכל, יצחק דרעי ד"ר, להחזרת נעדר צה"ל ושביי ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, יונה יונה, סופר מנחם, יעקב בנציון, מקסים חיים דרעי, הרב אברהם צוקרמן, ניר נחום, ישראל אברהם נתן, שלמה בן מרים, יצחק ועמרים אטיאס, אורן מועלם, אליהו טויטו, דוד גרוסברג, מירי פולק, עמנוס דבור, ריי שלמה, סימנאב משה יחזקאל, יצחק זק בן סולקה, נעים משה, ארז מורד, יצחק ושמחה אילון, בסם וסולקה שושן, טירה שמעון, יפה זעיר, יונה קלון, לאה צימרון, לוי שבת, חנה יצחק, אסתר חדר, אסתר בת תורא, אליהו בת פריחה, מרים קרושים, תירצה זיגרון, אסתר וענבר נחום, דן ונועה אורע, דניאל אלמליח, מנחם הלוי, יצחק ולאחא אסטרונו, עזיה עמנוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, יונה שרעבי, מרים יחזקאל, שמואל למברט, ענינה בת מגלוד, עליזה מועלם, עליזה כץ, שרה אוליא, שמעון בן רחל, אברהם אדרי, יוסף אלקוב, מיטל ועקנין, חסיבה ששפטט, עשה דוד, בריכה סוסן, במיה דדי, נמשה כץ, אליס מובל, מרים בת רחל, טאה כץ, אילה שחר ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגור, שושנה רוז, רפאל פריי, וציציליה צילה לבית משפחת צימרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה